

Mejra Softić

KOMPETENCIJE I KREATIVNOST NASTAVNIKA – TEMELJI UČENIKOVE MOTIVACIJE U PROCESU USVAJANJA STRANOG JEZIKA

Sažetak

Savremena nastava stranih jezika utemeljena je na komunikativnom pristupu koji kod učenika razvija komunikativne kompetencije. Komunikativna kompetencija učeniku omogućava da se u širem sociokulturnom i društvenom kontekstu stranim jezikom služi kao sredstvom spoznaje, komunikacije i akumulacije znanja. Jedan od temeljnih principa ovakvog pristupa jeste da se procesi učenja stranog jezika temelje na stvarnoj komunikaciji vezanoj za određeni situacioni kontekst, a sam pristup gramatici je induktivan.

Da bi uspješno vodio ovakvu nastavu stranih jezika, neophodno je da nastavnik posjeduje znanja i vještine propisane kompetencijama specifičnim za strani jezik i odgojno-obrazovnim kompetencijama, koje on razvija i unapređuje u svim relevantnim područjima nastave stranog jezika. Za produktivno uvezivanje svih nivoa kompetencija i njihov pozitivan odraz na rad sa učenicima neophodan je visok stepen nastavnikove kreativnosti koja se ispoljava od pravilnog poimanja njegove uloge u nastavnom procesu do primjene kreativnih strategija u poučavanju. Kompetencije i kreativnost nastavnika ključni su elementi od kojih ovisi stepen učenikove motivacije da bude aktivnim sudionikom komunikativne nastave stranih jezika.

***Ključne riječi:** strani jezik, kompetencija, strategije učenja, kreativnost, interakcija, motivacija*

TEACHER'S COMPETENCES AND CREATIVITY – BASES OF PUPIL'S MOTIVATION IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Summary

The modern foreign language teaching is based on communicative approach that develops pupil's communicative competences. These competences enable pupils to use foreign language as a means of learning, communication and knowledge accumulation in a wider social and cultural context. One of the basic principles of the approach like this is that the processes of foreign language teaching are based on real communication related for a specific situation, and the grammar approach is inductive.

In order to be successful in this kind of foreign language teaching, it is necessary for teacher to possess knowledge and skills defined by competences specific for foreign language as well as educational competences developed and advanced by teacher in all relevant fields of foreign language teaching. High level of teacher's creativity is also necessary for productive combination of all levels of competences and their positive impact on language education. Teacher's creativity begins from his correct understanding of his role in language education and the usage of creative strategies. His competencies and creativity are key elements for pupil's motivation and for his decision to be active participant in communicative foreign language teaching.

Key words: *foreign language, competence, teaching strategies, creativity, interaction, motivation*

Uvod

Pod pritiskom veoma dinamičnih promjena, koje se u posljednje desetljeće dešavaju u obrazovnim sistemima evropskih zemalja, Bosna i Hercegovina je, u nastojanju da postigne kompatibilnost standarda u obrazovanju sa zemljama Evropske unije, također zakoračila u proces osavremenjivanja svog obrazovnog koncepta. To se naročito odnosi na modernizaciju nastave stranih jezika, te iznalaženje najadekvatnijih metoda u njihovoj pouci i učenju. Cilj ovoga rada jeste da ukaže na osnovne aspekte primjene komunikativnog pristupa kao danas najzastupljenijeg i najuspješnijeg u nastavi stranih jezika. S obzirom na to da je osnovni cilj ovog pristupa razvijanje komunikacijskih kompetencija učenika, uspješna realizacija nastave stranih jezika pretpostavlja i zaseban

profil nastavnika, koji je ovladao brojnim nivoima znanja stranog jezika, kao i vještinama u njihovoj interpretaciji i prenošenju na učenika. Iz tog razloga u radu se fokusiramo na kompetencije i kreativnost nastavnika kao dva temeljna predujta za razvijanje učenikove motivacije i njegovih pozitivnih stavova prema nastavniku i nastavi stranog jezika. Bez obzira na visok nivo ovladavanja svim potrebnim kompetencijama, smatramo da nastavnik mora posjedovati i razvijati kreativnost kako bi na produktivan način kombinovao i koristio slojevite nivoe svojih kompetencija.

Nadamo se da će rad biti od koristi nastavnicima stranih jezika koji, prema ciljevima učenja stranog jezika, kao i prema razredu kao jednoj maloj kreativnoj zajednici, gaje visok stepen respekta i odgovornosti.

Komunikativna kompetencija učenika kao cilj savremene nastave stranih jezika

U vrijeme sveopće globalizacije odnosa u svijetu, te svakodnevnih ekonomskih, političkih, obrazovnih i svih drugih vidova kulturološko-civilizacijskih prožimanja naroda pripadnika različitih govornih podneblja, intenzivno učenje stranih jezika se nameće kao jedan od suštinskih prioriteta u obrazovanju. Potrebe bržeg komuniciranja u prostoru i vremenu, neophodnost boljeg razumijevanja zajedničkog i različitog u kulturama i načinima življenja, mogućnost raznolikijih djelovanja u vlastitim sredinama, u najtješnjoj su korelaciji sa ovladavanjem komuniciranja na stranom jeziku. Stoga se evropskim projektima inoviranja metoda i iznalaženja što efikasnijih modela u pouci stranih jezika, posljednje dvije decenije, pridaje izuzetna pažnja, dok se sam proces neophodnog razvoja multijezičnosti promovira kao osnovni predujta učinkovitih multikulturalnih razumijevanja, međunarodne suradnje, mobilnosti i mogućeg upošljavanja u interaktivnoj Evropi.¹

¹ O realizaciji i sadržajima ovih projekata koje je *Evropski centar za moderne jezike* pri Vijeću Evrope organizirao kroz četverogodišnje srednjoročne programe u periodu od 2000- 2003, 2004-2007. i od 2008-2011. detaljnije se informirati na: <http://www.leargas.ie/educatin/ecml/> leargas European Centre for Modern Languages

Implementiranjem projekata ranog učenja stranih jezika u naš obrazovni sistem i usvajanjem Zajedničkog evropskog referentnog okvira za jezike (*Common European Framework of Reference for Languages*),² prvi put objavljenog 2000. godine sa ciljem da se na objektivan način opišu nivoi znanja učenika stranih jezika diljem Evrope, te modeli održavanja visokih kriterija u poučavanju stranih jezika, postali smo dio moderne evropske zbilje sa preuzetom obavezom dosljednog implementiranja i sprovođenja visokih standarda propisanih za procese usvajanja stranih jezika na svim nivoima obrazovanja. Implementirani su renovirani nastavni planovi i programi stranih jezika, naročito na nivou osnovnoškolskog obrazovanja kao ključnog u razvijanju učenikovih sposobnosti u uspješnom ovladavanju elementima stranog jezika (Prebeg-Vilke, 1991), redefinirani su zadaci i ciljevi nastave stranih jezika, te propitana i izmijenjena uloga nastavnika stranog jezika.

Savremena nastava stranih jezika utemeljena je na komunikativnom pristupu, a njegov teorijski koncept na komunikativnoj kompetenciji kao osnovnoj odrednici u definiranju ciljeva i zadataka nastave stranih jezika (Ostojić, 1991). Osposobljavanje učenika da se služe stranim jezikom kao sredstvom spoznaje, komunikacije i akumulacije znanja, osnovni je cilj i zadatak nastave stranih jezika (Skljarov, 1996), što implicira razvijanje njegove komunikativne kompetencije. Komunikativna kompetencija omogućava upotrebu stranog jezika u širem sociokulturnom i društvenom kontekstu, odnosno učenika osposobljava za interaktivnu komunikaciju na stranom jeziku u različitim životnim situacijama i izvan školskog okruženja.

Kao najznačajnije obilježje komunikativnog pristupa nastavi stranih jezika jeste da on, u cilju uspješnog razvijanja osnovnih vještina komuniciranja na tom jeziku, istovremeno kombinira i usvaja četiri komponente komunikativne kompetencije (Richards i Rodgers, 2002) - *lingvističku, sociolingvističku, diskurzivnu i strategijsku kompetenciju*, a sve njih W. Littlewood (2010) situira pod *strukturne i funkcionalne* aspekte jezika, koji se kombiniraju u jednom potpunijem komunikativnom pogledu. Ovaj pristup

² O temeljnim odrednicama Evropskog referentnog okvira pod naslovom *The Common European Framework in its political and educational context* vidjeti na : www.coe.int/t/dg4/linguistics/source/Framework_EN.pdf

podrazumijeva da učenici strani jezik usvajaju komunicirajući na tom jeziku, a neki od njegovih temeljnih principa su da se procesi učenja stranog jezika temelje na stvarnoj komunikaciji vezanoj za određeni situacioni kontekst; pažnja se usmjerava na učenika i kroz planirane komunikacijske strategije improviziraju se situacije u kojima učenik eksperimentira sa svojim znanjem; greške učenika se tolerišu jer su one pokazatelj izgrađivanja njegovih komunikativnih kompetencija; uvode se strategije koje pospješuju tačnost i tačnost učenikovog komunikativnog izraza; posebnim tehnikama kod učenika se istovremeno razvijaju vještine govora, čitanja i pisanja; učenicima se ostavlja da na temelju datog korpusa nova gramatička pravila izvode induktivno – sami ih opažaju i razlikuju, a zatim se obrađuju pri čemu se posebno naglašava njihova funkcija; posebna pažnja se pridaje i kulturnoj komponenti ciljanog jezika kao važnom instrumentu u razvijanju komunikativnih sposobnosti učenika (Mitchell, 1988, J. Richards, 1985).

Poštivanjem ovih principa strani jezik se u osnovnoj i srednjoj školi izučava kao sredstvo i cilj, a ne kao predmet nastave stranih jezika (Sklijarov, 1996). Učenje jezika nadređeno je učenju o jeziku, što učenicima, u ovisnosti od samog nivoa učenja, dalje obezbjeđuje brojne aspekte poznavanja stranog jezika, poput sposobnosti komuniciranja na stranom jeziku, sposobnosti upotrebe jezika za različite svrhe i u različitim funkcijama, sposobnosti promjene upotrebe jezika shodno okolnostima i sugovornicima, sposobnosti kreiranja i razumijevanja raznih tipova tekstova, te sposobnost održavanja komunikacije unatoč određenih ograničenja u poznavanju jezika (J. Richards, pdf.1985:4).

Ovako savremeno koncipiran model učenja stranog jezika³ utkan je i u naše nastavne planove i programe, ali su nivoi stručne osposobljenosti nastavnika stranih jezika, njihovih vještina i sposobnosti u prenošenju znanja na učenike, kao i otežani materijalno-tehnički uvjeti u kojima se nastava odvija, glavni ograničavajući faktori u njenoj dosljednoj primjeni. Iako su udžbenici, barem na nivou osnovne škole, koncipirani na tragu

³ O elementima komunikativnog pristupa kao danas najzastupljenijeg metoda u poučavanju stranih jezika u svijetu detaljnije vidjeti: Softić, M. (2010) Komunikativni pristup kao paradigma uspjeha nastave strane jezika. *Zbornik radova sa Trećeg međunarodnog skupa „Edukacija nastavnika za budućnost“*. Pedagoški fakultet u Zenici.

primjene komunikativnog pristupa, on se danas najčešće kombinira sa elementima strukturno-situacione (3P: *presentation-practice-production*) i audiolingvalne metode, koje prednost daju gramatičkoj kompetenciji kao temeljnoj vještini kojom je neophodno ovladati. Pri tome je pristup učenju gramatike uglavnom deduktivan, što znači da se studentu prvo prezentiraju gramatička pravila, koja se zatim, kroz usmjerene vježbe konverzacije i pisanja, usvajaju, što svakako veoma otežava put do ciljane komunikativne kompetencije učenika. Međutim, i ove metode, uz nastavnika koji je ovladao osnovnim vještinama uspješnog vođenja nastave stranog jezika, koji je domišljat i kreativan u svom radu, koji kod svakog učenika stvara osjećaj vlastite vrijednosti i jednake sposobnosti da se izrazi na stranom jeziku, mogu dati veoma zapažene rezultate u razvijanju njegovih komunikacijskih vještina.

Kompetencije nastavnika stranog jezika

Ukoliko krenemo od osnovne pretpostavke da je suštinski cilj učenja stranog jezika ovladavanje sposobnostima njegove praktične primjene u najrazličitijim životnim situacijama, činjenice da djeca, prije u kućama nego u školama, a usljed svakodnevne neposredne izloženosti izvornom govornom obrascu stranog jezika, npr. televiziji i internetu, progovore strani jezik tečno i tačno, bez interveniranja gramatičkih pravila, logičnim se nameće zaključak da odgovornost nastavnika naspram stepena naučenosti praktične primjene stranog jezika kod učenika nikada nije bila veća. Da bi nastavnik, kao često jedini izvor i jedino lice, koje učenici pokušavaju manje ili više uspješno imitirati, kao najodgovorniji organizator nastavnog procesa, kao ko-komunikator učenika i kontrolor njihovog rada, kao osoba odgovorna za stvaranje pozitivne atmosfere u razredu i zadužena za pružanje psihološke podrške učenicima, pozitivne motivacije i inspiracije, kao osoba koja svojim ličnim primjerom podučava učenike i modelira njihove karaktere (Ostojić, 1991:33), osposobio učenike da, na njihovo osobno i na zadovoljstvo njihovih roditelja, barem do određene mjere, prakticiraju strani jezik, on sam mora da je veoma stručno i kvalitetno pripremljen za nastavni proces. To svakako podrazumijeva njegove izlazne kompetencije, odnosno znanja, odlike, vještine i sposobnosti koje je stekao tokom svog obrazovanja, koje održava i unapređuje u svim relevantnim područjima nastave stranog jezika.

Izuzev prijedloga Državnog kvalifikacijskog okvira koji prati i definira nivo stečenih znanja po završetku određenog obrazovnog ciklusa, naše nadležne obrazovne institucije još nisu donijele zaseban dokument koji, u kontekstu vrlo značajnih inovativnih promjena u domenu nastave stranih jezika, determinira i definira područja kompetencija učitelja, nastavnika i profesora stranih jezika. Ovaj dokument bi bio značajan, naročito za osnovne i srednje škole, zbog činjenice da on nadležnim osobama i institucijama omogućava praćenje kvalitete i profesionalnog napredovanja nastavnika, a njima samima omogućava samoanalizu vlastite stručnosti te potiče njihovu svijest o važnosti stručnog usavršavanja. Također može poslužiti i kao dobra polazišna osnova u izradi obavezujućih standarda, koji u komunikativnoj nastavi stranih jezika učeniku i razvijanju njegovih komunikativnih kompetencija osiguravaju centralnu poziciju.

Zemlje iz našeg najbližeg okruženja, koje postižu zavidan nivo u kvalitetnoj realizaciji evropski osmišljenih programa savremene pouke stranih jezika, načinile su značajan iskorak u ovom smislu i za osnovne škole kreirale ovakav jedan dokument, čiji je cilj sistemsko definiranje područja kompetencija unutar kojih se nastavnici stranog jezika profesionalno razvijaju (Tempus projekat RH, 2003). Prema ovom dokumentu kompetencije nastavnika stranih jezika se u osnovi dijele u dva temeljna područja. *Prvo* područje čine kompetencije specifične za sam predmet, strani jezik, a *drugo*, odgojno-obrazovne kompetencije. Svaka od njih ima svoje zasebne skupine na koje ćemo se kratko osvrnuti.

Kompetencije specifične za strani jezik

Ova vrsta kompetencija nastavnika stranog jezika podrazumijeva dvije skupine kompetencija:

- a) kompetencije vezane za jezik i kulturu
- b) kompetencije vezane za poučavanje jezika

Kompetencije vezane za jezik i kulturu impliciraju *komunikacijske jezičke kompetencije*, koje podrazumijevaju lingvističke (fonološka, gramatička, leksička i semantička), sociolingvističke i pragmatičke kompetencije, te *interkulturalne kompetencije* nastavnika.

Kompetencije vezane za poučavanje jezika odnose se na glotodidaktička i metodička znanja i vještine neophodne za kvalitetno poučavanje stranog jezika, a dijele se na:

- a) kompetencije vezane za opće teorije usvajanja jezika
- b) kompetencije vezane za primjenu znanja o teorijama poučavanja savremenih stranih jezika i
- c) kompetencije vezane za evaluaciju i praćenje jezičke kompetencije učenika

Odgojno-obrazovne kompetencije

One također impliciraju dvije velike skupine kompetencija:

- a) kompetencije vezane za odgojno-obrazovne znanosti
- b) kompetencije vezane za cjeloživotno obrazovanje

Što se tiče kompetencija vezanih za odgojno-obrazovne znanosti, one podrazumijevaju opće pedagoško-psihološke kompetencije, kompetencije koje se odnose na poučavanje u razredu, na poučavanje izvan razreda, te intrapersonalne i interpersonalne kompetencije.

Kompetencije vezane za cjeloživotno obrazovanje odnose se na kompetencije vezane za poznavanje obrazovnog sistema, za razvoj i poboljšanje vještina poučavanja stranog jezika te kompetencije vezane za poboljšanje jezičkih znanja i vještina.

Za svaku od spomenutih kompetencija propisani su slojeviti nivoi znanja i vještina (Tempus RH, 2003:1-7), koje nastavnik stranog jezika treba posjedovati, koje on u svom radu unapređuje i koje ga referiraju za kvalitetno vođenje i realizaciju savremene komunikativne nastave stranih jezika. Iskusi ovakve vrste kompetencija, kvalitetno osmišljene i praktično realizirane kroz studijski program, nastavnik stiče sigurnost koja ga vodi do samopouzdanja kao najbitnije komponente u njegovom pozitivnom odnosu naspram nastavnog procesa i samog učenika. Takav nastavnik je samouvjeren, svjestan svoje odgovornosti i podređenosti učeniku i njegovim potrebama, za učenike je uvijek pristupačan, jer je svjestan potrebe razvijanja tijesne interakcije i suradnje u razredu kroz koje ih on, koristeći razne strategijske kompetencije, inspiriše i motivira na kreativno učešće u procesu razvijanja njihovih komunikativnih kompetencija. U ovom smislu, pored

dobrog ovladavanja komunikacijskim jezičkim kompetencijama, od suštinskog značaja za nastavnika jeste poznavanje kompetencija vezanih za primjenu znanja o teorijama poučavanja savremenih stranih jezika zato što ga one osposobljavaju da, putem različitih kreativnih aktivnosti, nastavnih materijala i informacionih pomagala, kod učenika sistemski razvijaju vještine, slušanja, govora, čitanja i pisanja, osposobljavaju ga da zna organizirati nastavni sat shodno dobi i stepenu jezičkog znanja učenika, da metode i tehnike rada prilagodi individualnim razlikama učenika, da stvori pozitivno ozračje za učenje stranog jezika, da motivira učenike, prepozna i umanjí strah od jezika, te da kod učenika razvija različite strategije učenja. Ove sposobnosti su od bitnog značaja za učenikovo postepeno uvođenje u komunikativne aktivnosti, te za razvijanje njegovog vlastitog samopouzdanja i osjećaja vlastite vrijednosti kao bitnih komponenti učenikove motivacije.

Korelat nastavnikove kreativnosti i učenikove motivacije

Kako bi savremena nastava stranih jezika ostvarila svoje ciljeve, neophodno je da nastavnik, pored ovladavanja potrebnim znanjima i vještinama, posjeduje i dodatnu komponentu neophodnu za proces produktivnog uvezivanja spomenutih kompetencija i njihov pozitivan odraz na rad sa učenicima, a to je kreativnost.

Kreativnost je čovjeku, kao misaonom i stvaralačkom biću, u većoj ili manjoj mjeri prirodno imanentna, jer živimo u svijetu stalnih promjena koje od samih nas zahtijevaju akcije vlastite promjene i adaptacije. Nadarenost, originalnost, dinamičnost, pronicljivost, komunikativnost, inovativnost, istraživanje, eksperimentisanje, radoznalost, otvorenost, inspiracija, intuicija, predanost, neposrednost, vještine improvizacije, spontanost..., samo su neki od ključnih termina koji odražavaju koncept kreativnosti.⁴ Poučavanje stranog jezika spada u veoma otvorene i fleksibilne oblasti u obrazovanju gdje kreativne aktivnosti na lahak

⁴ O razumijevanju kreativnosti u kontekstu savremene nastave stranih jezika detaljnije se informirati na: www.complexworld.pbworks.com/.../Creativity_Working_Modern_Languages.doc. Clarke, M. A. : *Creativity in modern foreign languages teaching and learning*

način jednako mogu biti ugrađene kako u aktivnosti poučavanja tako i u same kurikulare. Zbog širine i kompleksnosti jezika ono može biti jedna velika kreativna vježba zato što pojedinci elemente stranog jezika, usljed različitih situacija, strategija i funkcija, koriste i kombiniraju uvijek na drugačije načine. Kreativnost nastavnika započinje od pravilnog razumijevanja svoje uloge u komunikativnoj nastavi stranih jezika, koja sada od učenika zahtijeva da bude aktivni sudionik svih komunikativnih aktivnosti baziranih na međusobnoj suradnji, a ne na tradicionalnom individualnom pristupu. Komunikacija je utemeljena na interakciji u kojoj učenik postaje ravnopravan partner nastavniku i njegov bliski suradnik. Nastavnik je instruktor, podređen učenikovoj potrebi, neko ko uz puno tolerancije, predanosti i pažnje usmjerava, pomaže i vodi razvijanje komunikativnih sposobnosti učenika, a ne osoba koja dominira časom i primarno demonstrira svoj autoritet ili se trudi da posluži kao jedini obrazac ispravnog govora i pisanja na stranom jeziku, stalno korigujući početne greške učenika i umanjujući tako njihovu motivaciju za daljim radom.

Nastavnik u centar aktivnosti stavlja učenika, razvijajući kod njega sposobnost samopromatranja, samoispravljanja i samovrednovanja. U ispravljanju učenikovih pogrešaka nastavnik primjenjuje različite strategije, prema njima ima pozitivan stav i kao takvog ga razvija i kod samog učenika, pomažući mu na taj način da preuzme veći stepen odgovornosti za svoje učenje i znanje. To učenika dodatno motivira i pomaže mu u izgradnji pozitivnog odnosa prema nastavniku i stranom jeziku. Složeni proces razvijanja govornih vještina moguć je samo ako učenik ima motivaciju i priliku da izrazi svoj vlastiti identitet, te da surađuje sa drugim učenicima. To svakako zahtijeva radnu atmosferu koja mu daje osjećaj sigurnosti i vrijednosti kao pojedinca (Littlewood, 2010:93), u čemu odlučujuću ulogu ima sam nastavnik. Stepenn kreativnosti nastavnika presudno utječe na poticanje i razvijanje interesa učenika za aktivno uključivanje u proces usvajanja stranog jezika. Kreativni nastavnik se ne oslanja samo na knjigu i propisanu vježbanku kao osnovni didaktički materijal u nastavnom procesu. Njegova se kreativnost ispoljava u vještom razvijanju, selektiranju, organizaciji i korištenju različitog materijala koji u razredu podržava kreativnu vježbu te potiče kreativno učenje. Praktične zadatke kreira na autentičnom materijalu koji je učeniku interesantan, intrigantan i inspirativan. Savremena nastava stranih jezika promovira tzv. *text-*

based, task-based i *realia* materijale (Richards i Rodgers, 2002:168). Oni kroz različite tekstualne sadržaje i praktične zadatke, ilustracije, dijaloške situacije, igre, dodjelu različitih uloga učenicima, simuliranja stvarnih životnih situacija, pisanje samostalnih radova i vođenje dnevnika na stranom jeziku i slično, postepeno razvijaju učenikove komunikacijske sposobnosti. Kao integralni dio njegovih kreativnih nastojanja, nastavnikova otvorenost prema širokoj upotrebi multimedijalnih resursa u nastavi, također, veoma je bitna za učenikovo što ranije suočavanje sa stvarnim svijetom stranog jezika, te za razvijanje njegove motivacije da bude aktivnim sudionikom tog svijeta.

Kreativan i kompetentan nastavnik ne zaboravlja i ne potcjenjuje učenikove ocjenjivačke sposobnosti njegovih kvaliteta i uloženog truda. Takav osviješten nastavnik u učeniku nalazi svoju vlastitu inspiraciju, a u njegovoj nadnesenosti i brižljivo osmišljenim strategijama rada, učenici nalaze svoju motivaciju, što u konačnici vodi do upotpunjenja ciljeva nastave stranih jezika.

Zaključak

Savremeni koncept nastave stranih jezika utemeljen je na razvijanju učenikovih komunikativnih kompetencija na tom jeziku. To podrazumijeva razvijanje i primjenu posebnih strategija u radu sa učenicima koji se zasniva na interakciji i komunikaciji na stranom jeziku, a ona se uvijek veže za određenu situaciju iz stvarnog života. Komunikativna nastava u centar aktivnosti stavlja učenika, dok sam nastavnik preuzima odgovornost za stepen učenikove sposobnosti da se praktično izrazi na stranom jeziku. Razvijanje učenikovog samopouzdanja i pozitivnog odnosa prema nastavniku i nastavi stranog jezika ključni su elementi njegove motivacije za aktivnim učešćem u komunikaciji. Iako važno, samo ovladavanje slojevitim nivoima kompetencija koje se odnose na strani jezik, kao i odgojno-obrazovnim kompetencijama, nije garant nastavnikovog uspješnog vođenja komunikativne nastave stranih jezika. Kompetencije su u tijesnoj korelaciji sa nastavnikovim osjećajem za kreativnost u pripremi nastavnog materijala, u moduliranju nastavnog procesa i razvijanju odnosa prema učenicima. Samo skupa ukomponovane u lik nastavnika, kompetencija i kreativnost potiču učenikovu aktivnost i zapitanost koja ga motivira na interakciju na stranom jeziku.

Literatura

1. Littlewood, William T. (2010) *Communicative Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Ostojć, Branko (1991) *Komunikacija u nastavi stranih jezika*. Sarajevo: Svjetlost.
3. Prebeg-Vilke, Mirjana (1991) *Vaše dijete i jezik*. Zagreb: Školska knjiga
4. Richards, Jack C. And Rodgers, Theodore S. (2001) *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Rosamund, Mitchel (1988) *Communicative Language Teaching in practice*. London: Centre for information on Language Teaching and Research.
6. Skljarov, Miho (1996) *Teorija i praksa u nastavi stranih jezika*. Zagreb: Školske novine.

Elektronske publikacije:

- Jack C. Richards, „Communicative Language Teaching Today“, <<http://www.cambridge.com.mx/sile/EXTRAS/jack-CD.pdf/>>;
- „Tempus project CD- 1849-2003: Foreign languages at primary level: training of teachers“,
- <http://www.ufos.hr/DATA/skupovi/TEMPUS_kompetencije.pdf/>
- „Teaching Goals and Methodes- Goal: Communicative Competence“, posted: 30.12.2009, < <http://www.nerle.org/essentials/goalsmethods/goal.html/>>;
- <<http://www.timothyjpmason.com/...Lesson4.htm/>>
- Clarke, M. A. , „Creativity in modern foreign languages teaching and learning“,
- 06.02.2011, <http://www.complexworld.pbworks.com/>
- „leargas European Centre for Modern Languages“,
- 28.01.2011, <<http://www.leargas.ie/educatin/ecml/>>
- “The Common European Framework in its political and educational context”,
- <[http://www.coe.int/t/dg4/linguistics/source/Framework_EN.pdf/](http://www.coe.int/t/dg4/linguistics/source/Framework_EN.pdf)>